

P | F | P

PENSIOENBULLETIN

PENSIOENFONDS PRODUCTSCHAPPEN

Mei 2011

Bestuur wijkt af van beleidskader

Pensioen is niet zonder risico

We leven steeds langer

Nieuwe pensioenportal op komst

Inhoudsopgave

Column Nico Dijkhuizen	2
Interview Folkert Beekman	
PFP bestuurder	3
Beleidskader PFP	5
Reserveren voor stijgende levensverwachting	7
Nieuwe pensioenportal	8
Kerncijfers PFP	9
Interview Klaas Versol	10
Risico's van pensioen	11
Het pensioenregister	13
Aanmelden partner	14
Unitprijzen	15

colofon

Het PFP Pensioenbulletin is een uitgave van PBO-Dienstverlening voor deelnemers en pensioengerechtigden.

Redactieadres
Postbus 3042
2280 GA Rijswijk
Telefoon 070 413 86 30
Telefax 070 413 86 50
E-mail info@pbod.nl
Website www.pbod.nl

Redactie, fotografie en ontwerp
Communicatie Montae B.V., Rijswijk

Drukwerk
Qantes/Artoos, Rijswijk

Oplage
3250

Rechten
Niets van deze uitgave mag worden overgenomen of vermenigvuldigd zonder toestemming van PBO-Dienstverlening en/of andere auteursrechthebbenden. Aan de inhoud van dit bulletin kunnen geen rechten worden ontleend.

PFP NU OOK OP TWITTER

Als je tegenwoordig beelden uit de Tweede Kamer bekijkt, zie je ministers en kamerleden vaak bezig met hun mobiele telefoon. Ze lezen of versturen e-mails, sms-berichten of twitteren. Twitter is een enorme rage geworden. Mocht u er nog niet van hebben gehoord: met Twitter kun je een korte boodschap de wereld in sturen via de website www.twitter.com. Zo'n boodschap noemt men een tweet en mag maximaal 140 tekens bevatten. Je kunt een tweet versturen met je computer of via je mobiele telefoon als je daarmee verbinding met internet hebt.

Je boodschap kan worden gezien door je volgers, oftewel iedereen die heeft aangegeven interesse te hebben in waar jij mee bezig bent. Evenzo kun jij andere mensen volgen. Dat kunnen vrienden zijn of mensen met wie je een hobby deelt. Zakelijk wordt Twitter ook steeds meer ingezet door bedrijven die klanten op nieuws over producten en diensten willen wijzen.

Twitter behoort tot de zogenaamde sociale media zoals Facebook, Hyves of LinkedIn, die allemaal een enorme groei doormaken. Deze sociale media zijn niet meer weg te denken uit de moderne maatschappij en vaak zie je nu dat nieuws eerst via Twitter naar buiten komt voordat traditionele media zoals radio, TV en kranten ermee komen.

Voor een pensioenfonds is communicatie met de deelnemers van groot belang en wij kijken dan ook of en hoe wij deze nieuwe media kunnen inzetten. Zo heb ik mij ingeschreven op Twitter en ben ik te volgen via het adres @SecPFP. Inmiddels heb ik meer dan 30 volgers en u bent van harte welkom erbij te komen. U moet zich dan wel bij Twitter aanmelden. Dan heeft u nieuwtjes en wetenswaardigheden over PFP uit de eerste hand. Maar natuurlijk blijven we ook gewoon communiceren via onze website, brieven en dit pensioenbulletin. Veel leesplezier.

Nico Dijkhuizen, secretaris PFP

PFP-bestuurder Folkert Beekman:

“De pensioenleeftijd moet omhoog”

“Mensen zijn trots op PFP. Dat wordt breed binnen onze sector gevoeld. We kunnen terecht trots zijn op wat we hebben bereikt. We hebben de zaken heel goed voor elkaar en er is een grote saamhorigheid. Tegelijkertijd is er geen reden tot zelfgenoegzaamheid. Hoe we in de toekomst verder moeten gaan, is een belangrijk aandachtspunt.”

Zelfstandig doorgaan of kiezen voor een andere oplossing, zoals net als PSB aansluiting zoeken bij het ABP, is voor Folkert Beekman een belangrijke uitdaging in zijn rol als bestuurder van PFP. “We zijn een middelgroot, maar je zou ook kunnen zeggen middelklein, fonds. Er zijn ongeveer 600 pensioenfondsen in Nederland en qua vermogen staan wij ongeveer op plaats 100. De Nederlandsche Bank heeft wel eens aangegeven: met een stuk of 100 pensioenfondsen hebben we er genoeg in Nederland. Als je daar de streep trekt, zitten we er net wel of niet bij. We zijn groot genoeg om zelfstandig door te gaan, maar niet veel meer dan dat. Onze sector krimpt en de collega’s van PSB zijn inmiddels overgestapt naar het ABP. Dat was een tik voor onze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie en knaagt een beetje aan de mogelijkheden om zelfstandig door te gaan.”

Diepgang

Folkert is secretaris van het Productschap Zuivel. Als zodanig geeft hij als algemeen directeur leiding aan de organisatie, die ongeveer 70 medewerkers omvat. Na zijn studie bosbouw werkte hij op het Ministerie van Landbouw, waar hij zich met internationale zaken bezighield. Zuivel was daarbij een belangrijk aandachtspunt en zo kwam hij begin jaren 90 bij het Productschap Zuivel terecht. Hij zit namens de werkgevers in het bestuur van PFP, waarbij hij tevens voorzitter is van de financiële commissie, die zich bezighoudt met de administratieve organisatie, het risicobeleid en het overleg met de accountant en de actuaris van het fonds. Naast het feit dat het bij pensioen over een heel reëel belang gaat, vindt hij het persoonlijk boeiend om naast het dagelijks werk met een heel ander onderwerp bezig te zijn, dat, zoals hij het zegt, “voldoende ingewikkeld is en discussie-elementen kent om er echt diepgang in aan te kunnen brengen.”

Dwingende sfeer rond besturen

Als secretaris van het Productschap Zuivel was hij al lang betrokken bij PFP als lid van de Raad van Toezicht. Sinds 2007 is hij actief als bestuurslid. In de loop der jaren heeft hij het bestuurswerk sterk zien veranderen. “Met alle waardering voor de voorgangers in de opeenvolgende jaren, is het karakter van erebaantje er toch wel heel erg van af. Toen ik in het bestuur kwam, was die trend al heel duidelijk ingezet. Het gaat wel steeds verder. Als je nu kijkt naar de sfeer die er hangt rond pensioenfondsbesturen en luistert naar de discussie over inzet van deskundigen in besturen en wat al niet meer zij, dan vraag ik me wel af hoe lang een bestuur zoals wij dat kennen nog kan blijven functioneren. Waarmee ik bepaald niet zeg dat dit model in objectieve zin niet voldoet. Maar ik ervaar dat de sfeer er omheen steeds

dwingender wordt. Dat leidt ertoe dat het straks heel lastig gaat worden om mensen te vinden die nog zo’n functie willen vervullen op de basis zoals wij dat nu doen.”

Eisen dreigen door te schieten

Folkert merkt dat er steeds meer tijd gaat zitten in het bestuurswerk vanwege de steeds hogere eisen die er aan bestuurders worden gesteld. Hij vindt het goed dat er wordt gehamerd op deskundigheid, “maar”, zo zegt hij, “we naderen het punt dat het doorschiet. Ik geloof heel sterk in het model waarbij je inhoudelijke deskundigheid

Folkert Beekman: “Een belangrijke uitdaging is zelfstandig doorgaan of kiezen voor een andere oplossing”

van specialisten kunt betrekken en van bestuurders kunt vragen om daar heel kritisch naar te kijken, uiteraard met basiskennis maar zonder de diepte in te hoeven gaan. De toegevoegde waarde van het zelf vergaren van deskundigheid in detail zie ik niet.”

Heldere verantwoordelijkheden

Hij is niet voor een model met professionele pensioenbestuurders zoals door sommigen wordt bepleit. “Als je een gemengd bestuur hebt van professionele en vertegenwoordigende bestuurders, dan ben ik bang dat de vertegenwoordigende bestuurders zich toch makkelijk gaan verschuilen achter hun professionele medebestuurders. Een model met een bestuurlijk bestuur en de deskundigen in de rol van adviseur vind ik helderder omdat je dan die bestuurders duidelijk op hun verantwoordelijkheid kunt blijven aanspreken.”

Volgens de Commissie Frijns moeten die bestuurders dan wel voldoende tegenwicht kunnen bieden tegen hun adviseurs. “Van bestuurders zul je altijd moeten vragen dat ze zaken zelfstandig en kritisch kunnen bekijken en voor de rest geldt: als je iets niet snapt dan moet je het gewoon niet doen. Een goede deskundige moet het kunnen uitleggen en zo niet, dan moet hij een ander plan bedenken. En laten we eerlijk zijn, als we kijken naar de financiële crisis die achter ons ligt, dan zijn de grootste brokken gemaakt door financiële instellingen die toch zo op het oog door absolute deskundigen werden geleid. Er is geen reden, zeker niet in de economie en de financiële wereld, om van deskundigheid wonderen te verwachten.”

Het nieuwe pensioencontract

Een uitdaging die de komende tijd veel aandacht zal vergen, is wat het nieuwe pensioencontract waar de sociale partners over spreken gaat inhouden en hoe PFP daar in de praktijk mee moet omgaan. Heeft hij een idee welke kant het opgaat? “Dit is een zeer politiek proces en zeker na de recente interne opstand in FNV geleideren is het lastig in te schatten waar het compromis gevonden zal worden. Tegelijkertijd is het volstrekt duidelijk dat er een compromis gevonden gaat worden omdat alle partijen te maken hebben met het reële probleem van een vermogenspositie die zodanig zwak is dat je moet vrezen dat er jarenlang niet geïndexeerd kan worden. En daar moet je dus iets mee. Tegelijkertijd lijkt de oplossing die voorgesteld wordt, wat eenzijdig. Dat is ook de klacht die binnen een aantal FNV bonden speelt, namelijk dat de werkgevers er wel heel gemakkelijk mee weggomen omdat het risico volledig bij de werknemers wordt gelegd. Ook lijkt men te zoeken naar een oplossing die wel erg vertrouwt op het lange-termijn rendement van beleggen. Ik denk dat we in de 80er en 90er jaren structureel erg hoge rendementen hebben gehad en dat we er serieus rekening mee moeten houden dat we te maken kunnen krijgen met een lange periode waarin rendementen achterblijven, waardoor het gemiddelde op de lange termijn hersteld wordt. Tenzij je bereid bent om behoorlijk speculatief te gaan beleggen, dus vooral in opkomende markten. Maar dan introduceer je een volatiliteit in je vermogen waarvan je je kunt afvragen of de deelnemers die wel willen meemaken.”

Sentimenten spelen sterke rol

Volgens Folkert spelen in de discussie rond het pensioencontract sentimenten een grote rol. “Dat zie je ook steeds meer in de politiek. Het vergt veel van de communicatieve kracht van degenen die nog wel vanuit de ratio willen redeneren. Laten we eerlijk zijn, het onderwerp de oude dag leent zich heel makkelijk voor een emotionele benadering. Het beeld wordt daarbij toch een beetje bepaald door plaatjes van vroeger van oude mensen, die het financieel niet breed hadden. Inmiddels blijkt echter uit de statistieken dat gepensioneerden het in Nederland gemiddeld gesproken beter hebben dan werkenden. In de discussie over indexatie wordt gedaan alsof het een ramp is als de toeslagverlening een keer een jaar achterwege blijft. In de loop der jaren gaat het besteedbaar inkomen dan wat achteruit, maar we weten ook dat de gemiddelde inkomensbehoefte van de ouderen met de loop der jaren wat afneemt. Het aantal 80-jarigen dat nog wereldreizen maakt, is gewoon niet meer zo groot. Als je mensen de mogelijkheid geeft te kiezen voor hoog-laag constructies in hun pensioenuitkering, zie je dat ze dit vaak doen. Ze kiezen voor een hoog begin, dan zijn ze nog gezond en actief, terwijl ze in de latere jaren minder nodig hebben. Ik vind dus dat we minder krampachtig over dit soort zaken moeten redeneren.”

Aansluiten bij ontwikkelingen

Heeft Folkert al een idee wat het nieuwe pensioencontract concreet voor de pensioenregeling van PFP zou kunnen betekenen? “Wij wachten rustig af wat er uit het pensioenakkoord komt en hoe dwingend dat is. Want als het dwingend is, hoeft je al helemaal nergens over na te denken, dat kun je jezelf dan besparen. Als er keuzes gemaakt moeten worden, dan zullen wij die keuzes maken binnen de kaders die daarvoor geplaatst zijn. Je hebt te maken met het sociaal akkoord tussen werkgevers en werknemers enerzijds en de fiscaliteit anderzijds. Want het kabinet gaat toch de fiscale kaders afstemmen op datgene wat afgesproken is en dat zou je beleidsvrijheid verder kunnen inperken.” Folkert beseft dat PFP vanwege zijn sterke financiële positie zich een zekere onafhankelijkheid kan veroorloven. “Maar”, zegt hij, “we moeten niet de illusie hebben dat wij net als dat dorpje zijn in de strip van Asterix en Obelix. Heel Frankrijk was overwonnen, maar één klein dorpje bleef dapper weerstand bieden. Dat beeld gaat niet op. We zullen zeker kritisch moeten kijken of we moeten aansluiten bij bepaalde ontwikkelingen en ik denk dat we zeker iets zullen moeten doen met de pensioenleeftijd. Het pensioen moet later ingaan. Ik denk dat je daar eigenlijk geen discussie meer over kunt hebben. Ik zie in onze eigen organisatie het denken over vroegpensioen ook in hoog tempo veranderen. En als je de pensioenleeftijd verhoogt, zul je tegelijkertijd ook meer moeten doen aan flexibilisering rond de ingang van het pensioen.”

BESTUUR PFP WIJKT OP TWEE PUNTEN VAN BELEIDSKADER AF

In elk Pensioenbulletin van PFP publiceren we een pagina Kerncijfers met ook het Beleidskader van het pensioenfonds. Op basis van de dekkingsgraad wordt jaarlijks bepaald of en hoeveel toeslagverlening er wordt gegeven en wat de premie moet zijn die de werkgevers en werknemers dienen te betalen. Begin dit jaar is het bestuur afgeweken van het beleidskader op twee punten.

De dekkingsgraad eind december 2010 was 125%. Volgens dat percentage hadden de ingegane pensioenen en slapersrechten slechts gedeeltelijk verhoogd mogen worden (met 80% van de stijging van de consumentenprijsindex). Het bestuur heeft echter toch een volledige toeslag toegekend.

De tweede afwijking betreft het premieniveau. Bij een dekkingsgraad van 125% hoort een kostendeekkende premie van 28% van de pensioengrondslag. PFP heeft jarenlang door de premiekorting feitelijk een premievrij pensioen gekend. Afsproken is die premiekorting langzaam af te bouwen met stappen van 3% per jaar. Per 1 januari 2011 is de premie echter verhoogd met 6% en wel van 15% naar 21%.

Uitleg gevraagd

Het lijkt oneerlijk om voor de actieve deelnemers de premie extra te verhogen, terwijl de gepensioneerden en slapers meer toeslag krijgen dan waarop zij volgens het beleidskader recht zouden hebben. Omdat we toch naar PFP bestuurder Folkert Beekman gingen voor een interview hebben wij hem om uitleg gevraagd.

Een premiestijging van 3%

"Bij een dekkingsgraad van 125% kent het beleidskader een premie van 28% van de pensioengrondslag. Vorig jaar was de premie die betaald werd 15%. Het was volstrekt duidelijk dat we niet in één keer naar die 28% konden gaan. Dat kun je de actieve deelnemers niet aandoen, want dan ga je te drastisch ingrijpen in hun financiële situatie. Maar tegelijkertijd vonden wij de afstand naar die 28% in ons beleidskader te groot om het bij

een premieverhoging van 3% te laten, zeker omdat we het afgelopen jaar hebben ervaren dat de vaart uit het herstel was. We zijn in 2008 vrij diep gezakt door de crisis. Aanvankelijk was er daarna weer een redelijke stijging van de dekkingsgraad, maar omdat we extra hebben moeten reserveren voor de gestegen levensverwachting is de vaart uit het herstel gegaan. En als je niet echt durft te voorzien dat je in een redelijk tempo weer toegroeit naar een duidelijk hogere dekkingsgraad, waar die lagere premie wel bij past, dan moet je je afvragen of een stijging van de premie met 3% per jaar een realistisch tempo is om daar te komen. Vandaar dat we hebben gezegd: we doen een stapje extra, twee keer 3% in plaats van één keer. Overigens betalen de deelnemers een derde van die stijging en de werkgevers tweederde en de premie is natuurlijk maar over een deel van het loon verschuldigd. Die extra stap van 3% is dus een afwijking

van het beleidskader ten nadele van de medewerkers maar wel met een duidelijke motivering."

Volledige indexatie voor inactieven was gerechtvaardigd

Maar is het niet onevenwichtig om de medewerkers meer te laten betalen en tegelijkertijd voor de gepensioneerden ook af te wijken van het beleidskader maar dan in positieve zin door niet gedeeltelijk maar volledig te indexeren? "Dat lijkt misschien in eerste instantie vreemd, maar we hebben twee overwegingen waarom die beslissing gerechtvaardigd was. In de eerste plaats hebben we voldoende vertrouwen in de ontwikkeling van het pensioenfonds dat we een eventuele achterstallige indexatie binnen 10 jaar kunnen (en volgens het beleidskader moeten) inhalen. Dan is nu een kleine korting toepassen een beetje een symbolische operatie. Waar ben je dan eigenlijk mee bezig? De tweede

Folkert Beekman:

"Niet acceptabel om inactieven niet de volledige toeslag te geven terwijl actieven nog substantiële premiekorting hebben"

overweging was dat we het niet rechtvaardig vinden om te korten op de toeslagverlening van de inactieven op het moment dat de actieven nog een zo substantiële premiekorting hebben, dat bij hen de volledige toeslagverlening feitelijk uit de reserves wordt gefinancierd en zelfs ook nog een deel van de opbouw van hun rechten. De schijnbare tegengestelde afwijking van het beleidskader wordt veroorzaakt doordat bij de opstelling ervan nooit echt rekening is gehouden met een zo abrupte wijziging van de

dekkingsgraad. Daarom moeten we daar met verstand mee omgaan en zeker ook nog eens ten principale naar het beleidskader kijken.”

Verschillend indexatiebeleid

De CAO , die PFP moet uitvoeren, kent een verschillend indexatiebeleid voor actieven en inactieven. Actieven krijgen een volledige toeslag (op basis van de loonindex) vanaf een dekkingsgraad van 105%, terwijl dat bij gepensioneerden pas vanaf 130% het geval is (op basis van de prijsindex).

“We hebben nog iets bijzonders,” zegt Folkert Beekman, “en dat is dat in principe de toeslag van de actieven uit de premie moet komen en van de inactieven uit de reserves. Die twee dingen hangen natuurlijk een beetje samen. Op het moment dat je zegt dat de toeslag van de actieven net als van de inactieven uit de reserves moet komen, dan is het naar mijn idee ook duidelijk dat beide groepen dezelfde toeslag zouden moeten krijgen. Persoonlijk vind ik dat we die kant uit moeten.”

LAGERE BELEGGINGSOPBRENGSTEN EN HOGERE VERPLICHTINGEN DRUKKEN RESULTAAT IN 2010

In de volgende editie van het Pensioenbulletin zullen we zoals gebruikelijk een samenvatting presenteren van het jaarverslag van PFP over het afgelopen boekjaar. Hoewel het jaarverslag nog definitief dient te worden vastgesteld, kunnen wij u alvast de belangrijkste cijfers geven.

Kerncijfers PFP		
(bedragen x € 1000)	2010	2009
Totaal aantal deelnemers	2.986	3.020
Resultaat	- 11.346	41.309
Aanwezig vermogen	435.605	415.038
Vereist vermogen	389.730	358.468
Pensioenverplichtingen	348.687	316.694
Belegd vermogen	442.640	421.842
Beleggingsopbrengsten	30.350	60.060
Beleggingsrendement	7,6%	16,6%

Het resultaat van het pensioenfonds toonde in 2010 een negatief saldo van € 11,3 miljoen, tegenover een positief saldo van € 41,3 miljoen in 2009. De daling is toe te schrijven aan lagere beleggingsresultaten, de kosten van de

indexering en de premiekorting, de kosten van de stijgende levensverwachting en vooral de hogere verplichtingen door de dalende rente.

Het beleggingsresultaat bedroeg in 2010 € 30,4 miljoen, tegenover € 60,1 miljoen in 2009. Door de dalende rente namen de verplichtingen toe met € 27,5 miljoen (2009: daling van € 9,3 miljoen).

Hogere levensverwachting kost PFP € 17,1 miljoen

Per 31 december 2009 werden de verplichtingen verhoogd met 4,7%. Aanleiding hiervoor was de door het Centraal Bureau voor de Statistiek waargenomen recente toename van de levensverwachting in de toekomst. Hierdoor stegen de verplichtingen in 2009 met € 14,2 miljoen. In 2010 bleek uit nieuwe berekeningen door het Actuarieel Genootschap dat deze aanpassing onvoldoende was. Dit leidde tot een verdere verhoging van de verplichtingen met 1%, ofwel € 2,9 miljoen. De dekkingsgraad nam hierdoor af met 1,3%. De toename van de levensverwachting zorgde in 2009 en 2010 voor een stijging van de technische voorziening met 5,7%, ofwel € 17,1 miljoen en een daling van de dekkingsgraad met 7,4%. Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de dekkingsgraad ultimo 2010 124,7% (2009: 130,8%) bedraagt. Het vereist eigen vermogen volgens de normen van DNB bedraagt 111,8% (2009: 113,2%). Daar zit PFP dus nog ruim boven.

PFP MOET EXTRA RESERVEREN VOOR STIJGENDE LEVENSV ERWACHTING

We leven in Nederland steeds langer. In 1960 was de gemiddelde levensverwachting van iemand die toen werd geboren 73,4 jaar. In 2008 was dat 80,4 jaar. Vroeger was iemand van rond de 70 oud. Nu zijn mensen in die leeftijdsgroep vaak nog volop actief.

Dat we gemiddeld langer leven is voor u goed nieuws, want het betekent dat u hopelijk vele jaren van uw pensioen kunt genieten. Uw werkgever en u hebben daarvoor gespaard en het pensioenfonds beheert en belegt het geld, zodat u een levenslange uitkering krijgt op het moment dat u met pensioen gaat. Het Actuarieel Genootschap maakt prognosetafels die pensioenfondsen gebruiken bij de berekeningen hoeveel geld er voor uw pensioen moet worden gereserveerd.

Levensverwachting stijgt sneller dan verwacht

Daar ligt nu een probleem, want het blijkt dat de gemiddelde levensverwachting sneller stijgt dan alle deskundigen eerder hadden aangenomen. In 2009 kwam het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS) daar al met cijfers over en vorig jaar publiceerde het Actuarieel Genootschap nieuwe prognosetafels voor de levensverwachting, die zelfs nog uitgingen boven de verwachtingen van het CBS. Omdat u dus waarschijnlijk langer zal leven dan eerst verwacht, zal PFP u langer pensioen moeten uitkeren. Daarvoor had PFP op basis van de vroegere aannames te weinig geld gereserveerd. Er moest dus extra in de pensioenkas worden gestort om u een levenslang pensioen te kunnen blijven bieden en uw partner een eventueel nabestaandenpensioen.

Trendbreuk sinds 2001

Er zijn twee oorzaken voor de stijgende levensverwachting. De eerste is een gezondere levensstijl. Veel mensen zijn bijvoorbeeld in de afgelopen jaren gestopt met roken. De tweede is de voortgang van de medische wetenschap en dan vooral de ontwikkelingen op het gebied van het genezen van hart- en vaatziekten. Hierdoor zijn de levenskansen van mensen duidelijk toegenomen. Maar de sterk stijgende lijn in de levensverwachting zal zich niet ongelimiteerd blijven voortzetten. Mensen gaan niet 200 worden. Daarom neemt

het Actuarieel Genootschap in het nieuwe model voor de prognosetafels naast de ontwikkeling op korte termijn ook de verwachting voor de komende 50 jaar mee. Daarover wordt overlegd met allerlei specialisten die zich bezighouden met demografische ontwikkelingen.

Extra reserveren

Vrijwel alle Nederlandse pensioenfondsen, waaronder PFP, moesten door de stijgende levensverwachtingen extra geld in hun pensioenkassen storten om aan hun deelnemers gedurende een langere periode de pensioenen te kunnen uitbetalen. Die extra storting moet ergens vandaan komen. Het is niet gebruikelijk om hiervoor aan de werkgevers en de werknemers een extra premie te vragen. De benodigde extra korting wordt gehaald uit de buffers (de vrije reserves) van het pensioenfonds.

Als de verplichtingen toenemen, gaat de dekkingsgraad (de verhouding tussen bezittingen en verplichtingen uitgedrukt in een percentage) omlaag. Er waren fondsen die net een beetje waren hersteld van de financiële crisis, maar die door deze stijging van de levensverwachting hun dekkingsgraad weer onder de minimumeisen van De Nederlandsche Bank zagen zakken. Bij PFP was dat gelukkig niet het geval. Met een dekkingsgraad van 125% aan het eind van 2010, zit PFP ruim boven de minimumnorm. Maar niettemin heeft het fonds zijn pensioenverplichtingen na de bekendmaking van de CBS-cijfers in 2009 al verhoogd met 4,7% en vervolgens na de publicatie van de nieuwe prognosetafels van het Actuarieel Genootschap in 2010 nog eens met 1,0%. In totaal gaat het daarbij om een bedrag van EUR 17,1 miljoen om te zorgen dat PFP de pensioenen voor zijn deelnemers levenslang kan blijven uitkeren.

Veel informatie en keuzemogelijkheden helder in beeld:

NIEUWE PENSIOENPORTAL KOMT ERAAN

Met een simpel schuifje uw pensioenleeftijd vervroegen en meteen zien wat daarvan de financiële consequenties zijn: het kan straks met de nieuwe Pensioenportal die we nog voor de zomervakantie hopen te presenteren voor alle actieve deelnemers.

De nieuwe Pensioenportal biedt meer mogelijkheden, is heel overzichtelijk en makkelijk in het gebruik. Een portal is een website waartoe u toegang krijgt via een wachtwoord dat u van PBO-D ontvangt. Als u inlogt, komt u meteen op uw persoonlijke homepage waar ook een grafiek staat die u in één oogopslag laat zien hoeveel pensioen u kunt verwachten als u straks 65 wordt. De nieuwe portal is ontwikkeld door PBO-D in samenwerking met Artena. De deelnemersadministratie is het hart van het systeem. Dit zorgt er voor dat de gegevens op uw persoonlijke pagina up-to-date zijn.

Veel informatie

Bovenaan de pagina van de portal staan verschillende icoontjes die u kunt aanklikken om toegang te krijgen tot informatie die van belang is voor uw pensioen. Zo vindt u in 'Mijn profiel' persoonlijke gegevens van u en uw partner, een overzicht van uw pensioenaanspraken en ook de zogenoemde A-factor, die van belang is voor de mogelijkheden om premies van de belasting te kunnen aftrekken als u zelf vrijwillig extra voor uw pensioen wilt sparen. PBO-D heeft de meeste informatie al voor u ingevuld. Daarnaast kunt u zelf informatie toevoegen over pensioenaanspraken

bij vorige werkgevers en over zelf afgesloten pensioenverzekeringen. Onder de knop 'Mijn dossier' vindt u uw pensioendocumenten zoals de pensioenoverzichten die u jaarlijks ontvangt en uw startbrief.

Financiële gevolgen van keuzemogelijkheden

Het belangrijkste onderdeel van de Pensioenportal is de knop 'Simuleren'. Hiermee kunt u op een overzichtelijke manier onderzoeken wat de effecten zijn van de verschillende keuzemogelijkheden binnen de PFP-regeling voor uw persoonlijke pensioensituatie. Als u bijvoorbeeld eerder met pensioen wilt dan de huidige pensioenleeftijd van 65 jaar, betekent dit dat u een lager pensioen zult ontvangen. Hoeveel dat is, kunt u zien via de nieuwe Pensioenportal. U ziet niet alleen de bedragen, maar ook een grafiek, waarbij u nog kunt kiezen voor bruto- of nettobedragen. Via schuifjes op het scherm kunt u de pensioenleeftijd aanpassen en u ziet meteen wat daarvan de financiële gevolgen zijn. Ook kunt u bekijken wat het financiële plaatje wordt als u besluit om nabestaandenpensioen te ruilen voor ouderdompensioen of omgekeerd. Een andere mogelijkheid is om te kijken hoe hoog/laagconstructies in de praktijk uitwerken. Bij deze constructies kunt u ervoor kiezen om eerst een aantal jaren een hoger pensioen te ontvangen en daarna een lager pensioen. In de eerste jaren van hun pensioen zijn mensen vaak nog het meest actief en willen dan meer inkomen hebben dan in de latere, meer rustige fase. Er zijn ook mensen die kiezen voor het omgekeerde omdat zij eerst nog andere inkomstenbronnen hebben of (deels) nog blijven doorwerken. Zij kunnen dan

in die eerste periode toe met minder pensioen, waardoor ze later een wat hoger pensioen kunnen ontvangen.

Totale persoonlijke pensioenplaatje in beeld

In tegenstelling tot de huidige pensioenplanner op de website van PBO-D zal het bij de planner op de nieuwe portal mogelijk zijn pensioenaanspraken van vorige werkgevers en zelf afgesloten pensioenverzekeringen mee te nemen, zodat u bij de berekeningen een beeld krijgt van uw totale pensioenplaatje. De nieuwe Pensioenportal is heel toegankelijk. Voor de lancering krijgt u er nog uitgebreide informatie over naast een brief met uw wachtwoord. Mocht u, als u straks met de nieuwe portal werkt, vragen hebben of bepaalde dingen niet begrijpen, dan kunt u contact opnemen met PBO-D. Een medewerker kan dan inloggen en met u meekijken om samen met u het antwoord te vinden op uw vragen.

Alleen voor actieve deelnemers

De nieuwe portal wordt een aparte website. Uiteraard komt er op de bestaande website van PBO-D wel een link naar de portal. De portal, die dus naar verwachting voor de zomervakantieperiode beschikbaar komt, is alleen toegankelijk voor actieve deelnemers en (nog) niet voor slapers en gepensioneerden. Naast de nieuwe portal blijven alle deelnemers gewoon hun jaarlijkse overzichten ontvangen en natuurlijk ook het Pensioenbulletin. Ook blijft de website www.pbod.nl actief, die een schat aan informatie bevat over pensioen in algemene zin en over het pensioen bij PFP in het bijzonder.

KERNCIJFERS PFP

Het bestuur streeft op grond van de ALM-studie 2010 een extra rendement na tussen de 1 en 1,5%. Daarbij heeft het bestuur een risicobudget vastgesteld tussen 6 en 10%. Het beleidskader met betrekking tot het Premie- en Toeslagbeleid is onderstaand weergegeven.

Beleidskader

Dekkingsgraad	Premie als % Pensioengrondslag	Toeslagen op Ingegane Pensioenen en Slapersrechten (prijsindex)	Toeslagen op aanspraken deelnemers (loonindex)
185% of meer	0%	100% + inhaal	100%+ inhaal
155 - 185%	12%	100% + inhaal	100% + inhaal
135 - 155%	21%	100% + inhaal	100% + inhaal
130 - 135%	28%	100%	100% + inhaal
120 - 130%	28%	60% - 100%	100% + inhaal
105 - 120%	32%	0 - 60%	100%
Minder dan 105%	32%	0%	0%

Kerncijfers per eind december 2010

Vermogen:	EUR 436 miljoen
Pensioenverplichtingen:	EUR 349 miljoen
Beleggingsrendement:	7,6%
Dekkingsgraad:	125%
Vereiste dekkingsgraad:	112%

zijn per 1 januari 2011 verhoogd met 1,40%.

De ingegane pensioenen en de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers (slapers) zijn per 1 januari 2011 verhoogd met 1,57%.

Er is geen sprake van een achterstand in de toeslagverlening.

Premie in 2011

De te betalen premie in 2011 bedraagt 21%, waarvan 7% door de werknemers en 14% door de werkgevers wordt betaald.

De doorsneepremie is 32%.

Franchise

PFP kent een leeftijdsafhankelijke franchise voor deelnemers die in dienst zijn getreden vóór 1 januari 2006.

Toeslagverlening per 1 januari 2011

De opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers

Geboortjaar	Franchise
1957 en eerder	€ 14.916
1958 t/m 1967	€ 13.784
1968 en later	€ 12.651

Beleggingsportefeuille in %	Plan 2011	Maart 2011	Ultimo 2010	Ultimo 2009
<i>Matching portefeuille</i>				
Vastrentende waarden	60,9	59,1	55,7	60,8
<i>Return portefeuille</i>				
Hoogrentende obligaties	14,8	16,0	12,9	11,8
Aandelen	13,4	14,6	17,4	16,0
Onroerend goed	4,8	4,9	4,9	4,9
Alternatieve beleggingen	6,1	5,4	5,6	5,0
Derivaten	0,0	0,0	0,7	1,1
Overig	0,0	0,0	2,8	0,4
Sub returnportefeuille	39,1	40,9	44,3	39,2
Totaal portefeuille	100,0	100,0	100,0	100,0

Rentebewegingen hebben een grote invloed op de waarde van de pensioenverplichtingen en de vastrentende waarden en daardoor op de dekkingsgraad. Als de rente daalt neemt de waarde van de pensioenverplichtingen toe, waardoor de dekkingsgraad daalt. Met de matching portefeuille wordt getracht die daling te compenseren. Er is gekozen om het renterisico niet volledig af te dekken. Daardoor ontstaat er bij een rentedaling een beperkte daling van de dekkingsgraad, waartegenover bij een rentestijging een beperkte stijging van de dekkingsgraad plaatsvindt. Onze verwachting is dat de rente uiteindelijk zal gaan stijgen.

Met de Returnportefeuille wordt getracht rendement te behalen waardoor de dekkingsgraad stijgt en het mogelijk wordt om toeslagen te kunnen financieren en de premie betaalbaar te houden.

KLAAS VERSOL GENIET AL 31 JAAR VAN EEN GOED PENSIOEN

"Vroeger wist ik niet hoeveel pensioen ik zou gaan krijgen, trouwens ik weet nog steeds niet hoeveel ik nu krijg." Aan het woord is Klaas Versol. Hij wordt in mei 93 jaar en behoort daarmee tot de oudste gepensioneerden van PFP. In 1980 ging hij op 62-jarige leeftijd met de VUT en inmiddels heeft hij dus al 31 jaar kunnen genieten van zijn pensioen.

Zijn geheugen laat hem - logisch op zo'n leeftijd - af en toe een beetje in de steek, maar met hulp van zijn vrouw, die bijna 90 is, en zijn dochter ontspint zich in hun comfortabele appartement in Den Haag een boeiend gesprek. Een gesprek over een mooie carrière en een goed leven. "Het leven is goed voor ons geweest", zegt mevrouw Versol. "We zijn al 64 jaar gelukkig getrouwd en we hebben twee zoons en een dochter met wie het goed gaat."

Klaas Versol:
"Ik weet nog steeds niet hoeveel pensioen ik krijg"

Onderduiken na vlucht uit Duitsland

Klaas Versol komt oorspronkelijk uit Groningen, waar hij rechten studeerde. Hij moest tijdens zijn studie in militaire dienst en toen brak de oorlog uit. Hij weet er nog levendig over te vertellen. "We moesten naar de grens om de Duitsers tegen te houden, maar al snel bleek dat onbegonnen werk. We moesten ons terugtrekken en gingen over de Afsluitdijk naar Noord-Holland, waar we nog een tijd konden standhouden." Tijdens de oorlog werd hij tewerkgesteld in Duitsland. Samen met een vriend wist hij te vluchten en dook vervolgens onder.

Op de bres voor dierenwelzijn

Na de oorlog maakte hij zijn rechtenstudie af en ging werken bij het Ministerie van Landbouw. "Ik werkte vooral aan wetgeving op het gebied van het transport van dieren", zegt hij. "Dat was in vaak Europees verband. Ik ging geregeld naar het buitenland om daar met ambtenaren en veeartsen te overleggen. Dat was niet altijd makkelijk, want in sommige landen werden dieren puur als handelswaar gezien, terwijl Nederland het belangrijk vond dat er tijdens het transport op een fatsoenlijke manier met dieren werd omgegaan. Ik heb mij persoonlijk altijd sterk gemaakt voor het dierenwelzijn. En als er in Nederland ziekten uitbraken zoals mond- en klauwzeer moest ik zorgen voor verordeningen dat er geen dieren getransporteerd mochten worden." De heer Versol vertelt dat hij zich nogal druk heeft gemaakt over hoe de recente problemen met dierziekten aangepakt zijn. Hij vindt dat de autoriteiten daarbij niet altijd verstandig hebben opgetreden.

Juridische kwesties oplossen

Op het Ministerie had hij contacten met vertegenwoordigers van de Productschappen. Het Productschap Vis werd toen geleid door een meneer Van Dijk, die nogal gecharmeerd was van de juridische kwaliteiten van de heer Versol. Hij wist hem over te halen om als jurist bij het Productschap te komen werken. De heer Versol kan zich niet meer precies herinneren wanneer dat was. Wel weet hij nog dat hij allerlei verschillende juridische kwesties moest oplossen. "Het was een kantoorbaan, maar ik kwam wel geregeld in vissersplaatsen en heb ook vaak vlootshouders bijgewoond. Dat waren mooie evenementen." Af en toe deed hij ook werk voor het Productschap Pluimvee en Eieren. Mevrouw Versol weet zich nog te herinneren dat ze rond Pasen grote eieren met dubbele dooier kregen.

Leuke tijd in Curaçao en Suriname

Uiteindelijk is de heer Versol toch weer teruggegaan naar het Ministerie van Landbouw. "Nadat ik met vervroegd pensioen ben gegaan, vroeg het Ministerie mij of ik een paar maanden naar Curaçao en Suriname wilde gaan om daar de veterinaire wetgeving op te zetten en te beschrijven. Dat was een

mooie ervaring, ook omdat mijn vrouw oorspronkelijk uit Suriname komt. We waren daar samen en hebben er een leuke tijd gehad." Daarna hebben de heer en mevrouw Versol veel gereisd en genoten van hun vakantiehuisje in Nieuwkoop. Nu genieten ze nog op een rustige manier van hun oude dag. Het pensioen van PFP en het ABP komt net

als de AOW steeds op tijd binnen. Hun dochter houdt de pensioenoverzichten en de administratie bij. Net als in zijn actieve diensttijd maakt de heer Versol zich er niet druk over. Het pensioen: dat komt wel voor elkaar.

PENSIOEN IS NIET ZONDER RISICO EN KAN NIET ZONDER RISICO

De financiële crisis heeft 'ons' ruw wakker geschud uit de droom dat pensioen zonder risico is. Pensioen is niet zonder risico omdat pensioenfondsen het pensioenvermogen niet op een spaarrekening hebben staan, maar beleggen in aandelen, obligaties, vastgoed en daarvan afgeleide beleggingsinstrumenten. Beleggen zonder risico bestaat niet; sterker nog: risico nemen is de reden waarom het rendement op beleggen hoger is dan de spaarrente.

Dat hogere rendement hebben pensioenfondsen nodig om de pensioenen betaalbaar te maken en om te kunnen indexeren. Tot ruwweg het jaar 2000 waren de rendementen positief en hadden de pensioenfondsen buffers om dalende koersen te kunnen opvangen. In de afgelopen tien jaar zijn de rendementen laag geweest en zijn de buffers weggesmolten. Achteraf wordt gezegd dat pensioenfondsen heel weinig over de risico's van het beleggen aan hun deelnemers communiceerden en voor zover dat gebeurde was het vaak in de trant van: maakt u zich geen zorgen, alles is keurig geregeld.

Wel degelijk risico's verbonden aan pensioen

Dat laatste was ook wel zo, maar inmiddels is het voor iedereen duidelijk dat er wel degelijk risico's zijn verbonden aan hun pensioen. Ook als het gaat om pensioenen bij PFP. U heeft weliswaar recht op het opgebouwde pensioen dat in uw pensioenoverzicht staat vermeld, maar als het slecht

gaat met het pensioenfonds kan het bestuur besluiten de pensioenen niet te verhogen met een jaarlijkse toeslag of in extreme situaties zelfs de pensioenen te korten. Nu staan wij er in vergelijking met verreweg de meeste pensioenfondsen goed voor. In lijstjes die begin dit jaar in de krant circuleerden, stond PFP bij de pensioenfondsen met de hoogste dekkingsgraad. Maar ook PFP moest na de financiële crisis een herstelplan maken omdat de dekkingsgraad iets was gezakt tot onder de door De Nederlandsche Bank (DNB) vereiste dekkingsgraad van op dat moment 120%. DNB hanteert twee vermogensgrenzen. Een absolute ondergrens van 105%, die geldt voor alle pensioenfondsen en een eis voor de vereiste dekkingsgraad die verschilt per pensioenfonds en afhankelijk is van het beleggingsbeleid.

Ook PFP loopt risico's

PFP is altijd ruim boven de ondergrens van 105% gebleven, maar zakte op

het dieptepunt van de financiële crisis net onder de grens van het vereiste vermogen. Daarom moesten we een lange-termijn herstelplan maken waarin we aangaven hoe we binnen 15 jaar weer boven het niveau van 120% dachten uit te komen. Inmiddels zitten we al weer lang boven dat niveau, maar de financiële crisis heeft aangetoond dat ook een sterk fonds als PFP risico's loopt.

Tot voor kort waren veel mensen zich er niet tot nauwelijks van bewust dat pensioenfondsen risico's lopen. Dat zijn overigens niet alleen financiële risico's, maar ook andere risico's. Stel bijvoorbeeld dat er brand zou uitbreken bij onze administrateur PBO-D en er zou geen back-up zijn van de administratieve systemen, dan zou dat een ramp zijn voor het pensioenfonds. PFP moet zich dus tegen die risico's indekken via een uitgewerkt risicobeleid, waar we in het vorige Pensioenbulletin al een artikel over hebben geschreven.

"De belangrijkste risico's zijn de financiële risico's"

De uitdaging: behoorlijk rendement tegen acceptabel risico

De belangrijkste risico's zijn toch de financiële risico's die PFP loopt in haar beleggingbeleid. Het fonds zou ervoor kunnen kiezen om bij haar beleggingen helemaal geen risico te nemen en alleen te investeren in veilige staatsobligaties of het geld op een spaarrekening te zetten. Maar dan zou PFP een te laag rendement behalen om de premies betaalbaar te houden en om de ingegane pensioenen en de slapersrechten te kunnen aanpassen aan de stijging van de kosten van het levensonderhoud.

De uitdaging is dus om een behoorlijk rendement te kunnen behalen tegen een verantwoord risico. Dus wel de bereidheid hebben om een bepaalde mate van risico te lopen, maar zodanig dat de risico's binnen de perken blijven, terwijl er tegelijkertijd kansen zijn op een behoorlijk rendement. Het risicobeheer en het beleggingsbeleid zijn daarop afgestemd. Tot dusverre is PFP er meestal in geslaagd een goed rendement op de beleggingsportefeuille te realiseren.

Andere risico's

Er zijn nog diverse andere risico's waar het fonds mee te maken heeft zoals

het valutarisico, dat te maken heeft met stijgingen of dalingen van koersen van valuta ten opzichte van de euro. Hiermee kunnen we te maken krijgen bij onze internationale beleggingen. Een ander belangrijk risico is het renterisico. Je kunt je als fonds indekken tegen dalingen van de rente, maar daar hangt dan wel weer een prijskaartje aan. Ook zijn er politieke risico's die verbonden zijn aan beleggingen in staatsobligaties van andere landen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan landen zoals Griekenland, Ierland en Portugal, die in de problemen kwamen.

Langlevensrisico

Een risico dat PFP net als alle andere pensioenfondsen veel geld heeft gekost, is het langlevensrisico. Elders in dit bulletin hebben we een artikel over het feit dat we gemiddeld in Nederland steeds langer leven en de financiële gevolgen daarvan. Omdat PFP een sterke vermogenspositie heeft, kon het fonds de aanzienlijke extra toevoegingen aan de verplichtingen die nodig waren vanwege de hogere levensverwachting uit de eigen reserves betalen. Veel andere fondsen hadden die luxe positie niet en kwamen weer of verder in de problemen.

Pensioen wordt minder zeker

Pensioen is dus zeker niet zonder risico's. In de huidige besprekingen tussen de sociale partners is een belangrijk thema dat het pensioen in de toekomst minder zeker zal worden omdat volledige zekerheid bieden gewoon te duur is. Dan zou een fonds geen risico's moeten dragen en dat leidt weer tot lage rendementen en dus een karig pensioen. Het lijkt er ook op dat het dragen van risico meer richting de werknemers verschuift. Wat de uitkomst van die gesprekken zal zijn, is op dit moment nog onduidelijk. Wel is duidelijk dat pensioencontracten in de toekomst minder 'harde' pensioenverwachtingen zullen bevatten. Zoals bestuurslid Folkert Beekman in een interview elders in dit Pensioenbulletin zegt, wacht PFP de ontwikkelingen af. De sterke financiële positie geeft PFP een zekere onafhankelijkheid. Maar ook PFP kan zich niet onttrekken aan de realiteit en die gebiedt dat het pensioen minder zeker wordt.

UW VOLLEDIG PENSIOENPLAATJE HELDER IN BEELD VIA INTERNET

In een eerdere editie van het PFP bulletin hebben we al melding gemaakt van de komst van het nationale Pensioenregister, waar u al uw pensioenaanspraken, inclusief de AOW, via internet kunt bekijken.

Dat Pensioenregister is er nu. Sinds begin januari 2011 kunnen alle Nederlanders tussen 15 en 65 jaar hun pensioengegevens inzien via de website www.mijnpensioenoverzicht.nl. Het Pensioenregister is dus niet bedoeld voor mensen die al met pensioen zijn.

Het Pensioenregister is voortgekomen uit de Pensioenwet en is een initiatief van de koepelorganisaties van de pensioenfondsen, het Verbond van Verzekeraars en de Sociale Verzekeringsbank. Alle pensioenuitvoerders, waaronder PBO-D, hebben meegewerkt aan de totstandkoming van het Pensioenregister.

Nu totale persoonlijke pensioenplaatje in beeld

Wellicht heeft u voor u bij een Productschap kwam nog bij andere werkgevers gewerkt en daar ook pensioen opgebouwd. Verder gaat u in de toekomst AOW ontvangen van de overheid. Dat maakt het moeilijk om een helder beeld van uw totale persoonlijke pensioenplaatje te krijgen. Via de site www.mijnpensioenoverzicht.nl kan dat nu dus wel. Elk jaar ontvangt u één of meer Uniforme Pensioenoverzichten (UPO) waarin u kunt zien hoeveel pensioen u tot dan toe bij PFP heeft opgebouwd, hoeveel u naar verwachting zult ontvangen als u 65 wordt en hoeveel

uw nabestaanden krijgen als u vroegtijdig zou komen te overlijden. Als u inlogt, krijgt u te zien hoeveel AOW u zult ontvangen en ook wat u aan pensioen heeft opgebouwd via de verschillende werkgevers die u in de loop der jaren heeft gehad. Ook ziet u wat u op basis van de huidige gegevens ongeveer totaal aan pensioen gaat ontvangen als u 65 wordt. Mochten er bepaalde gegevens ontbreken of naar uw mening niet correct zijn, dan kunt u via de site daar ook melding van maken bij de betreffende pensioenuitvoerders.

Digitale identiteitscode nodig

Om te kunnen inloggen heeft u uw DIGID nodig, de digitale identiteitscode van de overheid. Mocht u die nog niet hebben, dan kunt u die gratis aanvragen via de site www.digid.nl. Die code dient om uw pensioengegevens goed te beveiligen.

Pensioenportal biedt straks veel extra mogelijkheden

Het Pensioenregister komt niet in de plaats van het UPO dat u van PFP ontvangt. Dat blijft u gewoon ontvangen. Het Pensioenregister is een handig hulpmiddel om online te kijken hoe uw totale pensioenplaatje, dus van alle pensioenuitvoerders waar u pensioen hebt opgebouwd, eruit ziet.

Dat kan overigens straks ook via de nieuwe Pensioenportal van PFP, die binnen enkele maanden beschikbaar zal zijn. Daarop vindt u alle gegevens van uw PFP pensioen, maar kunt u zelf ook gegevens van andere werkgevers invoeren. Via de portal kunt u op een heel eenvoudige manier zien wat de financiële gevolgen zijn van de keuzemogelijkheden binnen de pensioenregeling, zoals vervroegd pensioen of uitruil van ouderdoms- en nabestaandenpensioen. Elders in dit bulletin vindt u er een artikel over.

U bent niet ingelogd

[Home](#) → [Start](#) → [Dezevens](#) → [Mij pensioenoverzicht](#) → [Mij uw DigiD](#) → [Wat moet ik doen](#)

Welkom

Wat vindt u op mijnpensioenoverzicht.nl?

Op mijnpensioenoverzicht.nl ziet u, naast uw AOW, hoeveel pensioen u hebt en bij welke pensioenuitvoerder (pensioenfonds of -verzekeraar). Ook ziet u wat uw nabestaanden krijgen als u overlijdt. AOW en pensioen die u al ontvangt, worden niet getoond. Wat u op deze website niet vindt, is wat u zelf voor uw oude dag hebt geregeld.

Wie zijn wij?

Mijnpensioenoverzicht.nl wordt verzorgd door de Stichting Pensioenregister. De Stichting Pensioenregister is opgericht door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en alle Nederlandse pensioenuitvoerders.

Hoe komt u bij uw pensioengegevens?

U krijgt toegang tot uw gegevens met uw DigiD.

[Log in met DigiD](#)

Veelgestelde vragen | Wie zijn Wij | Contact
Gebruiksvoorwaarden | Links | Log in

DigiD
DigiD is uw eigen inlogcode van de overheid. Mijnpensioenoverzicht.nl heeft toestemming gekregen om gebruik te maken van DigiD. Zo weet u zeker dat alleen u toegang krijgt tot uw pensioengegevens.
Hebt u nog geen DigiD? Of bent u uw gebruikersnaam of wachtwoord vergeten? Klik dan toch op 'Log in met DigiD' in het blauwe blokje links hiernaast. Het scherm dat daarna volgt, wijst u de weg.

DigiD

MELD UW PARTNER AAN BIJ HET PENSIOENFONDS

Het is geruststellend te weten dat indien u onverhoopt vroegtijdig zou komen te overlijden, uw partner en eventuele wezen van PFP een pensioen ontvangen. Maar dan moet uw partner wel zijn aangemeld bij het pensioenfonds.

Als u getrouwd bent of heeft gekozen voor een geregistreerd partnerschap, hoeft u in principe zelf niets te doen. Dit wordt dan via de Nederlandse Gemeentelijke Basisadministratie aan PBO-D doorgegeven. Als u buiten Nederland woont, moet u wijzigingen in de burgerlijke staat wel zelf schriftelijk

aan ons doorgeven, met een kopie van de huwelijksakte of een uittreksel van het huwelijksregister.

Als u samenwoont zonder huwelijk of geregistreerd partnerschap, moet u uw partner altijd zelf schriftelijk aanmelden bij het pensioenfonds. U moet dan ook een kopie van het notarieel samenlevingscontract toevoegen. Het is heel belangrijk uw partner zo snel mogelijk aan te melden bij PBO-D. Indien u dit nalaat, komt uw partner namelijk niet in aanmerking voor een partnerpensioen.

Bij ontbinding van de relatie wordt PBO-D via de Gemeentelijke Basisadministratie geïnformeerd indien

u getrouwd was of een geregistreerd partnerschap had gesloten. In alle andere gevallen moet u zelf PBO-D op de hoogte stellen en de door een notaris of rechter opgemaakte bewijsstukken overleggen. In het vorige Pensioenbulletin hebben we een artikel opgenomen over scheiding en pensioen.

Let op: Overigens wordt er ook géén partnerpensioen uitgekeerd als u een partnerschap (huwelijk of geregistreerd partnerschap) aangaat nadat uw ouderdompensioen tot uitkering is gekomen!

ONTWIKKELING UNITPRIJZEN VP- EN IAP REGELING

Voor deelnemers aan de VP-regeling die geboren zijn voor 1 januari 1950 en voor deelnemers aan de IAP-regeling worden, iedere keer dat zij (via een inhouding op het salaris) een bedrag storten, units gekocht in het Aandelendepot en/of het Obligatiedepot. Voor de overige deelnemers aan de VP-regeling worden geen bedragen meer gestort. De leeftijdstabel bepaalt de verhouding hoeveel er in het Aandelendepot en in het Obligatiedepot wordt belegd. Daarbij is het zo dat het beleggingsrisico wordt vermindert naarmate de deelnemer ouder wordt.

Totdat de deelnemer 35 jaar is wordt het bedrag voor 100% belegd in het Aandelendepot, het jaar daarna wordt 96% belegd in het Aandelendepot en 4% in het Obligatiedepot. Het volgende jaar 92% in het Aandelendepot en 8% in het Obligatiedepot en zo verder. Als de deelnemer 60 jaar is, wordt het volledige bedrag belegd in Obligaties. De deelnemer heeft de mogelijkheid om ook het risico van een obligatiebelegging te verminderen door alles over te brengen naar het Depositodepot. Verder heeft de deelnemer de mogelijkheid om zelf te beslissen het risico te verminderen door sneller minder in aandelen en meer in obligaties en/of deposito te beleggen.

Dit is wel een onherroepelijke beslissing. Het beste is om een dergelijke beslissing te nemen in overleg met de afdeling Personeelszaken of met PBO-D.

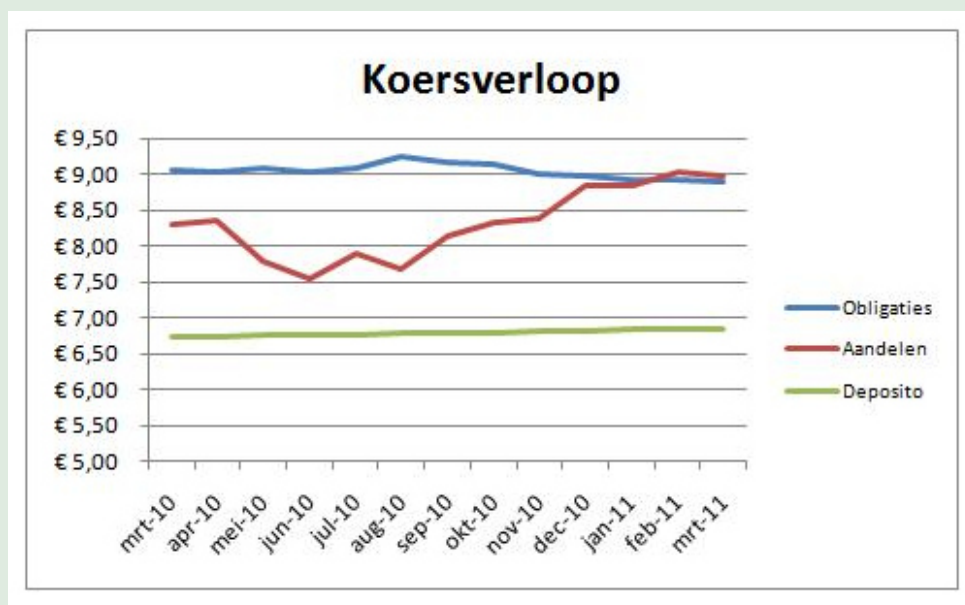
Het Aandelendepot en het Obligatiedepot bestaan uit indexfondsen. Dit type fondsen belegt gespreid tegen zeer lage kosten. Het Aandelendepot bestaat voor 80% uit het Vanguard-Wereld fonds en voor 20% uit het Vanguard-Emerging Markets fonds. Het Obligatiedepot bestaat uit het Vanguard-Eurobond indexfonds. De middelen in het Depositodepot worden aangehouden bij twee of meer Nederlandse banken. Het depositogarantiestelsel is daarbij niet van toepassing.

Aandelendepot

De koers van de aandelenunits is, na het forse herstel in 2009, verder gestegen van € 7,87 eind 2009 naar € 8,83 eind 2010. Dat is een stijging van 12,2%. Ondanks de koersstijgingen in 2009 en 2010 is de koers nog steeds lager dan eind 2007 toen de koers € 9,46 bedroeg. De grote koersdaling in 2008 is dus nog steeds niet goedgemaakt. In 2010 hebben vooral de aandelenkoersen in de opkomende markten het goed gedaan, omdat de economische groei daar veel hoger is dan in Europa en de Verenigde Staten. In de eerste drie maanden van 2011 zijn de koersen, ook als gevolg van de natuurramp in Japan, in die regio gedaald. Door de aanvankelijke goede stemming is de koers eind maart 2011 met € 8,98 (dat is 1,7% meer) toch iets hoger dan eind 2010.

Obligaties en Deposito's

De rente werd nog steeds laag gehouden door de Centrale Banken. Er is veel onzekerheid over de financiële huishouding van een aantal Europese landen. Om die reden is de obligatieportefeuille vooral gericht op het voorkomen van (te) grote verliezen. Per saldo steeg de koers van €8,86 eind 2009 naar € 8,97 eind 2010. In 2011 is de rente iets gaan stijgen. Dat is hetzelfde als een kleine koersdaling van obligaties. Eind maart 2011 was de koers gedaald naar € 8,89. Dat is 0,9% lager dan de koers van eind 2010. De depositorente is laag, maar begint ook heel voorzichtig te stijgen. Eind 2010 was de koers gestegen naar € 6,82, hetgeen 1,8% hoger is dan de koers van € 6,70 eind 2009. Eind maart 2011 was de koers met 0,4% gestegen naar € 6,85.

P | F | P

Pensioenfonds Productschappen
P/a PBO-Dienstverlening
Laan van Zuid Hoorn 165
2289 DD Rijswijk

Tel: 070 - 413 86 30
Fax: 070 - 413 86 50
info@pbod.nl
www.pbod.nl

